

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

ŚLĄSKIE

2687

1. Obiekt

ZESPÓŁ ZABUDOWAN ROZDZIENSKO-SZOPIENICKIEGO BROWARU I SŁO-

DOWNI P.MOKRSKIEGO OB. MAGAZYN I WARSZTATY - Karta zespołu

2. Czas powstania

1880 r

XIX-XX w

1945, 1963

3. Miejscowość

KATOWICE - Szopienice

4. Adres Katowice-Szopienice

ul.Ks.Bkp Bednorza 2-6

nr hipoteczny nr dz. 526(21, 903(22

904(22, 905(22, 397(18, 530(19

902(18, 900(19, 901(19, 899(19

5. Przynależność administracyjna

województwo katowickie

gmina miasto Katowice

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Schoppinitz

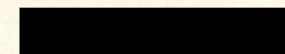
7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo katowickie

powiat miejski Katowice

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

10. Rejestr zabytków

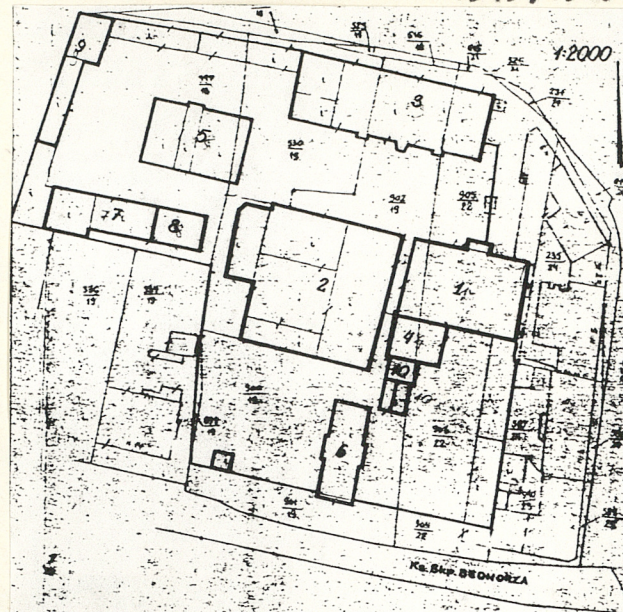
Nr A-1506

data

13.11.1992

Widok od wschodu
na gł.podwórze

- 1 - d.browar i warzelnia
- 2 - d.piwnice i chłodnia
- 3 - d.nowa słodownia
- 4 - d.stara kotłownia
- 5 - d.kotłownia i maszynownia
- 6 - d.piwiarnia
- 7 - d.stajnia i wozownia
- 8 - d.remiza i mieszkania
- 9 - d.stajnia i bednarnia
- 10 - d.szalety i altanka
- 11 - portiernia (gdzie to jest?)

Zespół budynków dawnego browaru i skłodowni w Katowicach Szepienicach usytuowany jest w centrum dzielnicy na obszarze zawartym pomiędzy ulicami Obrońców Westerplatte i ks. Bkp Bednorza bezpośrednio na wsch, od miejsca ich połączenia. Zajmuje teren o planie prostokąta z takimż wycięciem w wierzchołku pd-zach. Zabudowa browaru w swojej zasadniczej części zgrupowana jest w ciągach (wsch-zach) tj : pn, i środkowym z wewnętrznym podwórzem ograniczonym z zach, łącznikiem a wsch, murem z pozostawionym przejazdem, pierwotnie zabezpieczającym wjazd od strony ul. Obrońców Westerplatte. W części pd, terenu znajdują się kolejne dwa mniejsze podwórza wydzielone budynkami ciągu środkowego i pojedynczym budynkiem administracyjnym (d. piwiarni), usytuowanym poprzecznie na osi środkowej pn - pd, z pd. Podwórze zach, aktualnie pełni funkcję dojazdowego. Zabudowę browaru tworzą :

- budynki ciągu środkowego (ze wsch, na zach,) tj. warzelni, piwnice i chłodni, remizy i stajni,
- budynki ciągu pn (ze wsch, na zach,) tj. skłodowni z wiatami magazynowymi,
- budynki łącznika zach, (z pn, na pd,) tj. bednarni i stajni oraz wiat magazynowych z odrębnym budynkiem kotłowni i maszynowni po wsch, stronie,
- budynek administracyjny w pd, części założenia,
- budynek portierni w pd-zach, narożniku zespołu.

W zespole dominują kilku-kondygnacyjne budynki ciągów : pn, i środkowego, usytuowane we wsch, ich części. Wszystkie budynki produkcyjne i pomocnicze zespołu (poza wiatami) wykonano w konstrukcji murowanej z cegły, nietynkowane z dachami dwuspadowymi o na ogół spłaszczonym układzie połaci. Budynki w większości posiadają starannie zaprojektowane elewacje z detalem architektonicznym wykonanym z cegły lub kształtek klinkierowych. W podwórzu pn, nawierzchnię wybrukowano kostką granitową. Teren browaru z pn, i zach. otacza murowane ogrodzenie łączące budynki skłodowni, bednarni i stajni, remizy i stajni, do którego od strony zewnętrznej dobudowano drewniane wiaty magazynowe.

Wies Szopienice powstała w XIV wieku i należała do dóbr myślowickich. W 1855 r wieś podzielono pomiędzy prywatnych właścicieli (tzw. regulacja). Tereny zajęte później przez browar posiadał ok. 1865 r Józef Brzeziński z Siemianowic. W 1879 r nabyła je rodzina Mokrskich. W rok później Peter Mokrski założył na tej realności browar składający się z jednego budynku warzelni i kotłowni z maszynownią. W kilka lat później po, pd stronie dostawiono budynek mieszczący kotłownię i maszyny. Powstał również wysoki komin, a samą warzelnię poważnie rozbudowano. W pocz. l. 90-tych XIX w działkę browarową powiększono. Wtedy też prawdopodobnie znacznie rozbudowano zakład. Powstała potężna skłodownia, druga kotłownia z maszynownią, piwnice fermentacyjne i leżakowe oraz budowle towarzyszące (stajnie, magazyny, warsztaty, budynki mieszkalne wraz z administracją).

c.d. zał. 1

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa obszar gruntów - 2136 arów pow.zabud. 5500 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne browar i słodownia	17. Użytkowanie obecne magazyny i warsztaty
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W 1946 r budowa betonowych garaży w pd-wsch.części ogrodu restauracyjnego, odbudowa słodowni. W 1953 r - przebudowa dachu budynku restauracji 1955 r - przebudowa portierni W 1956-7 r - budowa nowych wiat magazynowych W 1963 i 1967 r - remonty kapitalne budynków W 1991-2 remont warzelni i częściowo restauracji.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) na ogół dość dobry: - bud.nowej kotłowni i maszynowni - stan zły - piwnice i chłodnie - stan średni, - bud.stajni - średni.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Przeprowadzenie prac remontowych i konserwacyjnych wszystkich obiektów przy przywróceniu im pierwotnego wyglądu. Objęcie całego zespołu prawną ochroną.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Inwentaryzacja Powszechna Środków Trwałych Hurtowni
Artykułów Elektrotechnicznych, Katowice - Szopienice
ul. F. Engelsa 2a, sporządzona wg. stanu na dzień 31.12
1959 r przez komisję spisową.

Archiwum Wydz. Ksiąg Wieczystych Biura Notarialnego
w Katowicach, KW [REDACTED]

Akta własności i rejestry notarialne z lat 1924, 1928
własność [REDACTED]

22. Biblioteka

Skorowidz branż przemysłu, handlu, finansów, rzemiosła
i zawodów wyzwolonych - woj. śląskie 1929 - 30,
Katowice 1930

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne *zob. karty szczegółowe zespołu (Nr 1-11)*

25. Opracował

tekst *mgr inż A. Szewczyk, mgr P. Wybraniec*

imię, nazwisko, data, podpis

1992

plany, rysunki

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów *PSOZ O (w Katowice)*

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki *Zat. 3*

1. Miejscowość KATOWICE-SZOPIENICE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) zespół zabudowań rozdziel- sko-szopienickiego browaru	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. historii
---------------------------------------	--	---

c.d. historii : (poz. 12)

Na początku XX w zakład Mokrskich stanowił wielki obiekt produkcyjny prowadzący również sprzedaż detaliczną piwa w parku przybrowarnianym. W 1912 r P.Mokrski przekazał notarialnie prawa do części browaru swojej córce Marcie Neumann a do części wnukowi Pawłowi Neumann, W sześć lat później w wyniku ostrej walki konkurencyjnej browar został przejęty przez dwa koncerny piwowarskie: Oberschlesische Linderbrauerei A.G.L.Haendlera z Zabrze oraz Firstlische Brauerei w Tychach. Wtedy też zaprzestano produkcji piwa w Szopienicach i ograniczono się do wytwarzania sędu. Pociągnęło to za sobą przebudowę warzelni na słodownię, likwidację jednej kotłowni, nadbudowę piwnic i inne drobne zmiany w zespole. W 1922 r browar wszedł w skład Breslauer Spirtfabrik A.G.L.Haendlera z siedzibą w Berlinie-Charlottenburgu, W rok później podzielono teren wydzielając część zabudowa dla Ostwerke A.G. zur Breslau Teodora Neumanna z Okomuńca. 23.11.1923 r dokonano przewłaszczenia całości obiektu na rzecz Spółki Akcyjnej Zakłady Braci Porębskich. Jednocześnie wprowadzono dwie klauzule zabraniające produkcji piwa oraz wydzierżawiania zabudowań na ten cel. Wtedy nastąpiła modyfikacja produkcji. Zdecydowanie odstąpiono od wyrebu piwa. Produkowano sól oraz sprowadzano piwo do sprzedaży detalicznej. Również prawdopodobnie (wg.relacji ustnej) w piwnicach browarowych zlokalizowano rozlewnię win i spirytusu. W dawnej warzelni zlokalizowano drugą słodownię. W latach 30-tych prawdopodobnie urządzono wjazd na zakład od południa przy którym zlokalizowano portiernię. Jednakże firma była poważnie zadłużona. W dodatku połowa udziałów zakładu została nierozważnie sprzedana poza rodzinę (Nussbaum-Drzewiecki). Nastąpiły nieporozumienia wśród właścicieli. W 1937 r Zakłady Porębskich przestały spłacać kredyty. W związku z tym wszczęto postępowanie upadłościowe. Proces ten nie został zakończony do wybuchu wojny. W 1940 r ustanowiono zarząd komisaryczny sprawowany przez burmistrza Richarda Hoffmana. W 1942 r przejęto teren zakładu na rzecz Skarbu Państwa. W czasie wojny w budynku d. warzelni mieściły się magazyny firmy B-ata z Chełmka. Po wojnie w 1947 r adwokat Braci [REDAKTOWANE] wystąpił o przywrócenie stanu prawnego sprzed 1939 r co też nastąpiło. W 1948 r zabudowania d.browaru

Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

zostały przydzielone przez Wydział Kwaterunkowy Centrali Handlowej Przemysłu Elektrotechnicznego PP, Wyodrębninemu Oddziałowi w Katowicach na magazyny. W 1950 r zakład ten przemianowano na CHPE Ekspozycja rejonowa. W 1953 r zakład nosił nazwę Hurtowni Rejonowej. W latach 40-tych XX w powstały w zamian pergoli i podestu dla orkiestry w pd - wsch części betonowe garaże.

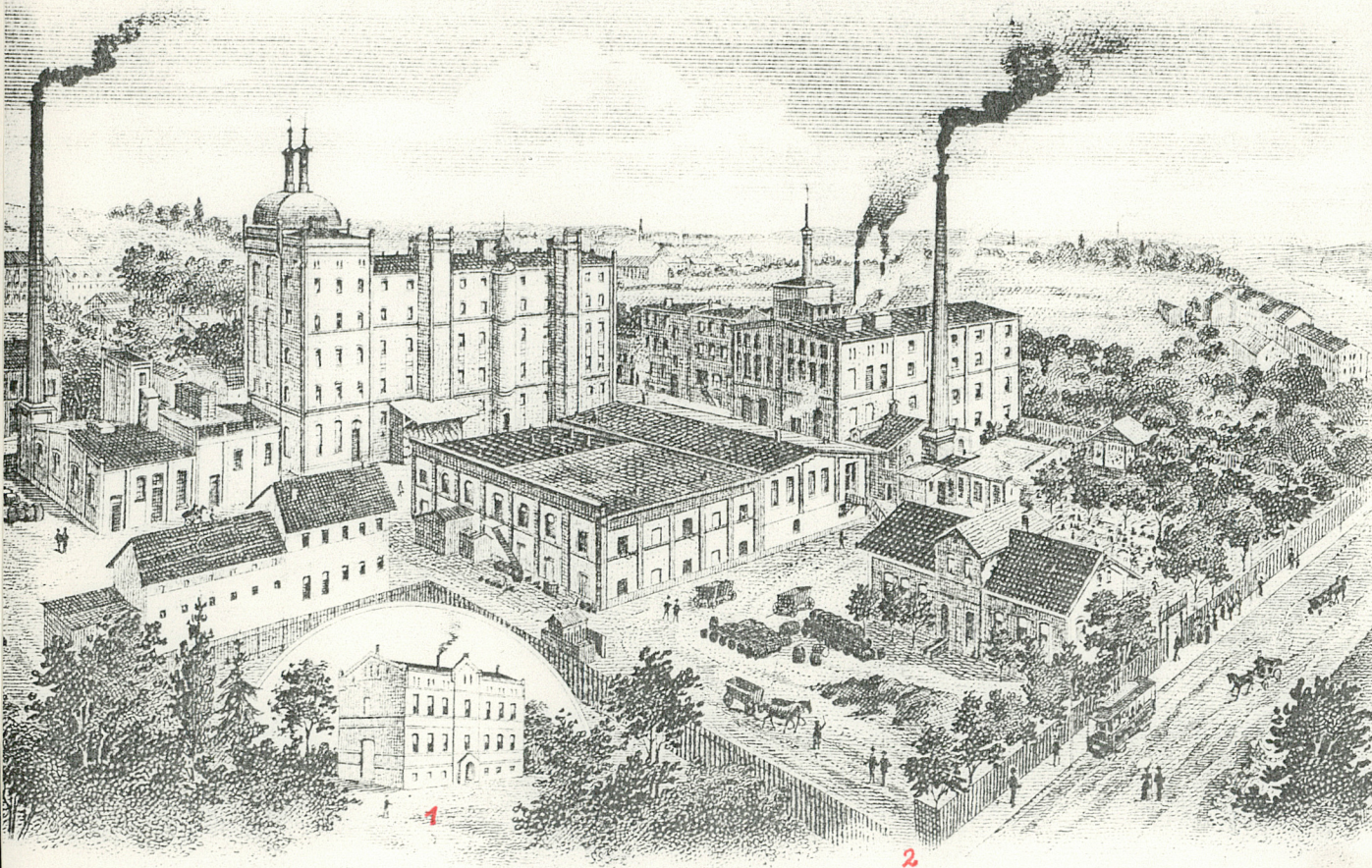
W 1964 - 67 roku przeprowadzono kapitalne remonty budynków przemysłowych dostosowując je do funkcji magazynowej. Nadbudowano i przebudowano dach restauracji. Do 1989 r mieściły się tu magazyny Elmetu.

Wtedy właścicielom i spadkobiercom udało się uzyskać akt dzierżawy oraz uregulować sprawy własnościowe.

W 1991 r dawny browar Mokrskich został sprzedany [REDACTED]

1. Miejscowość KATOWICE-SZOPIENICE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) zespół zabudowań browaru plany	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
---------------------------------------	--	--

- 1 - Pierwszy budynek Browaru z 1880 r
2. - Widok zakładu z ok. 1904 r

Wkładkę założył: P. Wybraniec
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Widok od południa

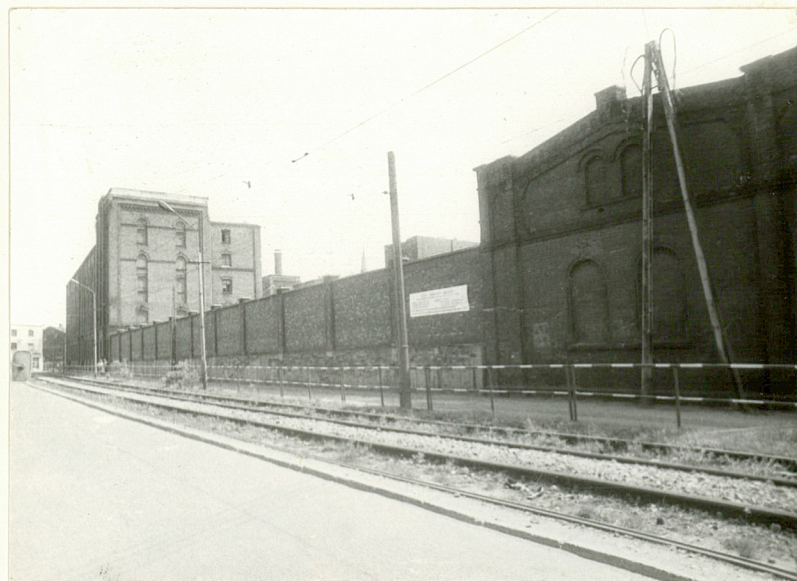
Widok od zachodu
na warzelnię

Wzór ODZ 1978 r.

Widok od zachodu
na kotłownię i piwnice

Widok od północy

1. Miejscowość

Katowice-Szopienice

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

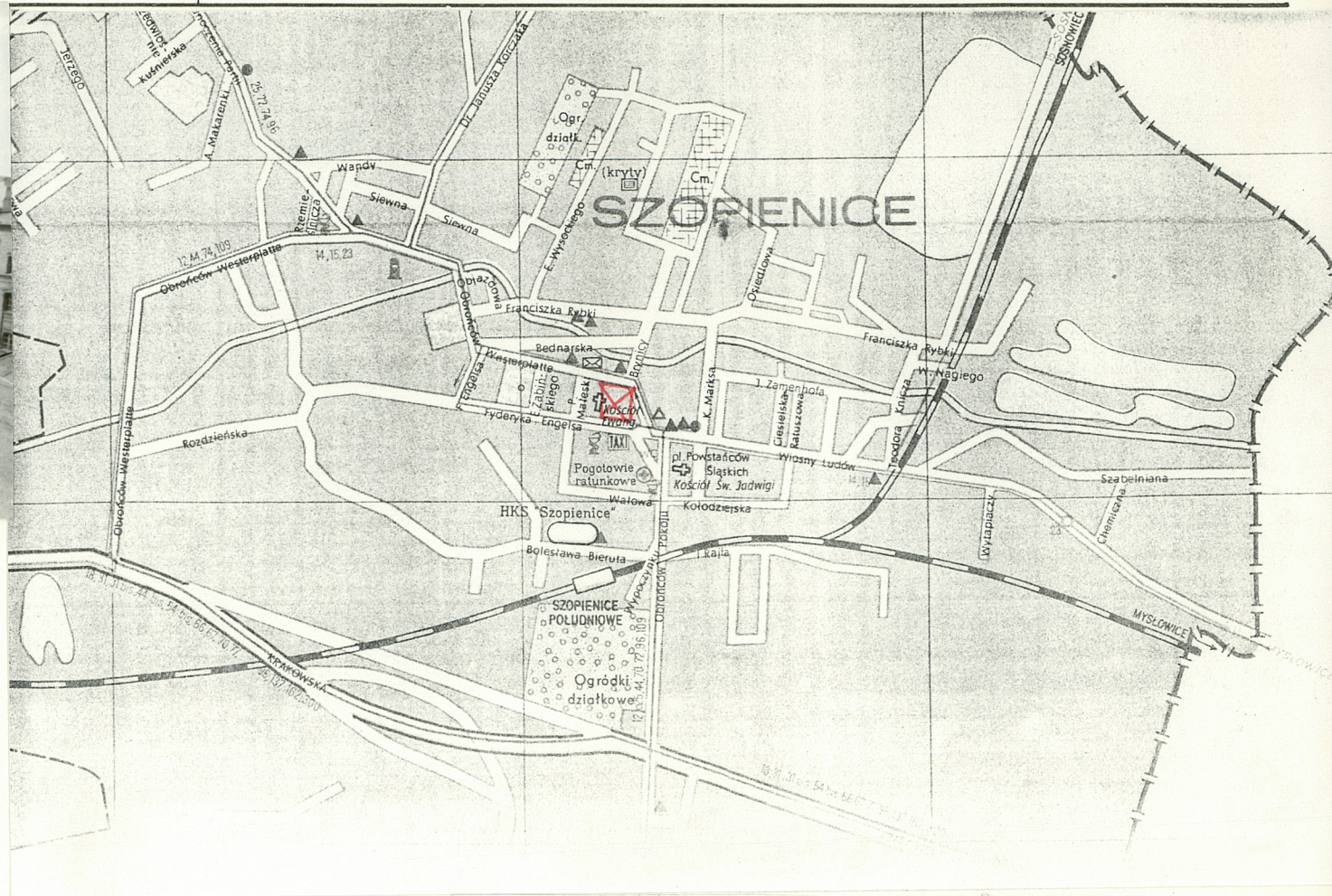
Zespół zabudowań browaru

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

plany i zdjęcia

Widok od wsch.
na część centr.

plan orientacyjny
1 : 300 000

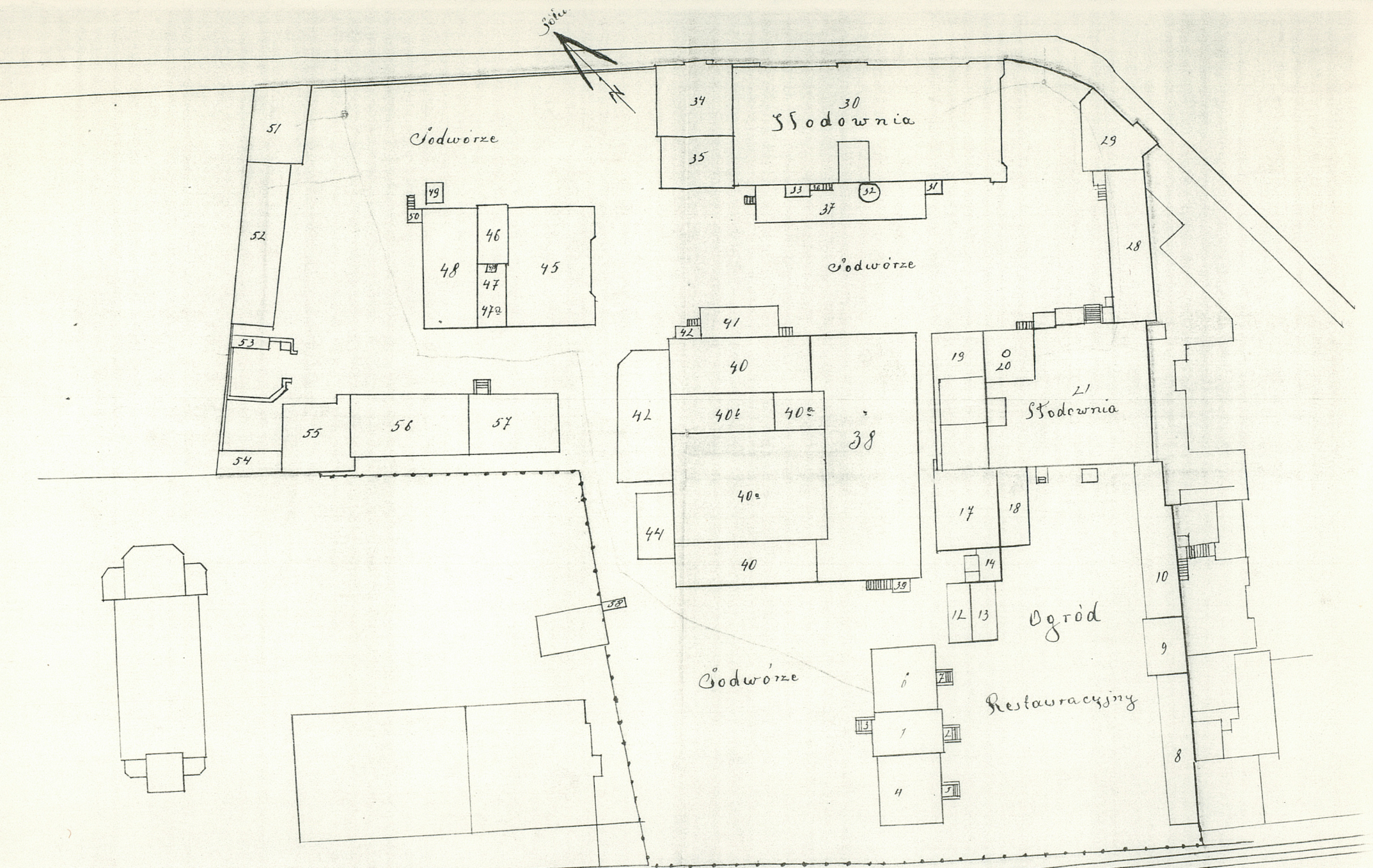
Wkładkę założył: .....
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

Plan sytuacyjny Browaru Porębskich z ok. 1924 r